

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Êr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Biserica în fața lipselor poporului.

Pentru poporul nostru nu este numai anul acesta un an rău. Au fost și alții mai înainte; êr ca dovadă despre răutatea anilor amintim faptul, că în anii trecuți țera întrégă a trecut prin o crisă economică destul de mare. În timpul de crise economice mai cu seamă în ale agriculturii plugariul este espus la multe perderi. Și în timpul crisei economice, de carea vorbim, plugariul nostru, dacă și nu va fi pierdut, dar de sigur n'a câscigat, n'a putut adauge mult la averea strămoșească. Faptul acesta ne inspiră mari îngrijiri, pentru că, fără avere, și nepotând progresa în ceea ce privesce averea materială, nu vom poté să-ne urmăm cu sporiu și cu succes mersul nostru pe terenul cultural, — de carele legăm noi tóte speranțele pentru o stare și sórte mai bună.

Chiar pentru această de lipsă este, ca se dăm terenului economic, și dezvoltării economice a poporului țilnic tot mai multă importanță și adevărată importanța, ce acest teren după natura lui o merită.

Privind la modul de economie și la modul, cum își chivernisește poporul nostru averea sa multă puțină, observăm în multe locuri în o formă pré bătătoare la ochi faptul, că câscigul, venitele, ce le are poporul din economia lui nu s'au înmulțit în timpul din urmă, precum după împrejurări era de lipsă; dar în mare măsură i-s'au înmulțit aprópe din cale afară cheltuielile. Și privind la această înmulțire a cheltuielilor, observăm, că ea provine din un rău, carele invólvă în sine o mare primejdiă. Înmulțirea cheltuielilor provine, precum observăm noi, din faptul de sigur dureros, că în unele părți poporul nostru a deraiat dela datinele și obiceiurile strămoșești în

port, și chiar și în modul de gândire și de traiu moscenit dela bătrâni.

În portul poporului nostru s'au făcut, și se observă multe înnoiri în unele părți. Tóte aceste înnoiri s'au întâmplat în detrimentul dezvoltării economice, și în același timp au o însemnată parte rea și în ceea ce privesce viața și dezvoltarea noastră ulterioară.

Din bătrâni adevărat, așa am fost noi deprinși, ca să portăm haine făcute în casa proprieă din materii preparate în propria noastră economie, și anume din pânură făcută din lână dela oile noastre, și din pânză țesută de femeia română din inul și cânepa produsă pe holdele noastre. Cu înnoirile în port am deviat dela această datină, și astăzi pânura și pânza, din carea se fac vestmintele plugariului nostru sunt în multe părți cumpărate cu bani scumpi, sunt produsele industriei de fabrică. Două scăderi întâmpinăm din această cauză, și anume pre de o parte ni-s'a denaturat portul, êr pre de alta în economia plugariului nostru a intrat un deficit cu grele consecințe. Se cheltuiesc adevărat bani gata pentru lucruri, cari mai înainte se făceau în casă, fără cheltuielă, êr timpul, carele se întrebuița spre acest scop mai cu seamă iarna, poté că rămâne nefolosit, poté să fiă un timp pierdut. Mai este apoi o deosebire nu nensemnată între produsele și respective vestmintele, cari le făcea femeia română în casă și între produsele industriei de fabrică. Cele dântâi erau făcute din materii curate, și erau trainice, ceste din urmă, Dumneșeu scie, din ce materii pot să fiă făcute, și nu țin, decât foarte puțin, și trebuiesc înlocuite cu altele. și astfel reclamă tot acum, acum, cheltuieli nouă.

Innoirile în portul românesc, și cheltuielile înmulțite ale plugariului nostru stau deci în strânsă legătură cu o abatere dela o datină foarte frumoasă, rămasă din bătrâni. În economiă, și mai cu seamă în economia plugariului există principiul economic, după carele nu este iertat a cheltui bani pentru lucruri, cari se pot face în casă. Și deci anul rău, și preste tot crizele economice, la cari putem fi espuși le vom poté paralisa și birui, dacă vom conlucra cu fapta și cu cuvântul, ca plugariul nostru în prima liniă să-și restrângă cheltuielile; ér acestea le va poté restrânge, dacă va părăsi innoirile în port, și va reveni la datina din bătrâni de a-și prepara însuși, încât este cu puțință, vestmintele și alte trebuințioase în casă.

În punctul acesta vom întâmpina de sigur o mare greutate, și anume omul mai ușor se abate dela obiceiurile bune, și adoptă datine greșite, decât revine dela datine greșite, ca să adopte obiceiuri bune. Timpul și împrejurările, în cari trăim însă, fiind din cele mai grele, este natural, că cu zel și bunăvoință, cu încetul și cu multă perseveranță, vom poté face ceea ce este posibil și în această direcțiune. Vorba este, ca împrejurării dureroase, de carea vorbim, să dăm atențiunea și importanța ce o merită, și studiând cauza din fundament vom afla neapărat și mijlocele, cum să-o facem să dispară, și lăsând greșelile obiceiuri de astăzi să putem reveni la datinele frumoase rămase din bătrâni, cari în decurs de atâtea veacuri s'au dovedit de bune.

De odată cu innoirile introduse în port s'au potut apoi observa, că la poporul nostru a intrat pre nesemțite o schimbare și în modul lui de gândire pre terenul economic. Poporul român din firea lui este conservativ; și forța împrejurărilor trecutului l'au făcut, ca totdeauna să gândească, și să lucreze, ca să aibă unele reserve pentru timpuri de restriște. Poporul nostru deci atât din firea lui, cât și după trecutul lui este cruțător. La români auzim adese-ori proverbul: „légă banul cu nouă noduri, și te gândește de nouă ori mai nainte de a-l cheltui“. Cu toate aceste observăm astăzi la popor în unele locuri lucș și cheltuieli zadarnice. Întrebându-ne de cauza și isvorul răului în această privință, așa ni-se pare nouă, că aici avem de a face cu un feliu de seducere, cu un feliu de ispită, de carea pre terenul economic nu este scutit aproape nimenea.

Lucrurile „fără de cari putem să fim“, lucrurile de lucș au în sine ceva seducător, prin forma și frumuseța lor la aparență, și adesea se vând cu pre-

țuri ce pot să ni-se pară bagatele. Se mai adaugă apoi aici și împrejurarea, că omul pin firea lui imită ușor pre alții; și vedând pre alții mai cu dare de mână cumpărând lucruri „fără de cari am poté fi“ omul se seduce foarte ușor, și cumpără lucruri, fără să se întrebe, dacă are trebuință de ele, seau nu, ér la urma urmelor póte să se tredecă, că îi lipsesc banii pentru lucruri, fără de cari nu póte fi.

Amintim apoi aici încă o împrejurare, carea apasă greu în cumpână chiar pre terenul economic.

Plugariul nostru s'a tređit el din bătrâni, ca se țină mult la cuvântul dat și la obligămintul luat. Acesta însemneză mult, foarte mult, în daraverile economice. Plugarii nostri împrumută și astăzi în multe locuri, unii dela alții bani și requisite economice, fără scrisóre, și de regulă își țin cuvântul, îndeplinesc obligămintele luate. Pre această frumoasă însușire a ómenilor se baséză așa numitul credit personal; ér creditul personal atât pentru datorăș cât și pentru creditor este mai avantajos, și se póte realiza mai repede și cu mai puțină cheltuielă, decât creditul hipotecar.

Amintind faptul acesta, adaugem tot de odată, că precum s'a potut observa adese ori în timpul din urmă, dela această regulă, s'a potut vedé și câte o abatere ér această abatere, încât pentru viitoriu, póte să aibă grele consecințe, — dacă din vreme nu ne va succede, să-o paralisăm.

Studiând împrejurările amintite până aci, cari se pot observa pre terenul economic, așa credem, că nu greșim, când constatăm, că scăderile arătate și altele de feliu acestora, provin de sigur din lipsă de prevedere, o gréselă aproape generală a timpului, în carele trăim. Acestă gréselă s'a ivit în lume în măsura, în carea se vede astăzi, de odată cu curentele anticreștine, și cu fătul lor, materialismul lumii de astăzi. Prin urmare scăderea, de carea vorbim, o vom poté paralisa, lucrând din resputeri cu armele evangheliei: cuvântul și crucea Domnului, ca aceste nefericite curente creștine să nu se apropiiă, și să nu se respândescă la poporul nostru.

Spre scopul acesta, așa credem noi, este de neapărată trebuință, ca factorii, chiămați după organizarea bisericii noastre să privegheze, și să lucreze la luminarea și înaintarea poporului nostru, să se îngrădescă mai bine în contra atacurilor, ce șilnic pot să se îndrepteze prin curentele greșite în contra poporului nostru. Amvonul, și în genere cultul public dumnezeiesc, școla și administrațiunea bisericescă tre-

bue să lucreze mână în mână în această direcțiune și cu un plan bine determinat.

Frica Domnului este temelul înțelepciunii, ér pre terenul economic, ca și pre celelalte terene de viață, lucrul cel mai greu, dar în același timp cel mai neapărat de lipsă este înțelepciunea și prevederea. Filosofia cere dela om, ca asupra tuturor lucrurilor și asupra tuturor împrejurărilor să judece cu totă obiectivitatea, seau în deplină obiectivitate. Este frumos acest principiu, dar din nefericire, așa se vede cel puțin din consecințe, că el nu este în stare, să-l facă pre om să se emancipeze de sub multele preocupățiuni și slăbiciuni ale naturii sale proprii, chiar atunci, când este chemat a judeca cu destulă obiectivitate asupra lucrurilor și împrejurărilor. Cu totul altcum ni-se înfățișeză situațiunea omului religios, deórece ceea ce nu póte da omului filosofia și sciința în genere: capacitatea de a-se emancipa de preocupățiuni și slăbiciuni omenesci, i-o dá religiunea creștină.

Cel ce cheltuiesce mai mult, decât îi-ajung venite, comite un mare păcat în contra sa, ér de a căde în acest păcat il-póte apăra numai religiunea creștină.

Cele 7 Taine ale legii nóue ca conducătoarele darurilor Stului Spirit.

(Continuare și fine.)

VII.

Marea vieții înălțându-se de viforul ispitelor, din valurile ei spumegânde aruncați ca nisce naufragi, după multă frică și gróză în sfârșit dorind noi mântuirea, ajungem la limanul cel dulce al eternității. Am ajuns în fine la cel mai critic period al vieții noastre pámentene, unde toți și tóte ne părăsesc, dar S. Spirit, carele sub întreg decursul vieții nóstre cu mila ne-a ocrotit și apărat nici acum nu ne părăsesce ci în poziția cea mai miserabilă când naia vieții nóstre aruncată din valuri în valuri, din Scilla în Caribde, și când cãrmaciul sleit de tóte puterile sale fizice și morale e incapace de guvernare zace neputincios la cãrmă și noi suntem amenințați spre a fi înghițiți spre veci de valuri, în pericolul cel mai mare ne vine într'ajutor cu darul său cel mântuitor prin misterul Sântului Maslu său Eleoungere. Apostolul Iacob vorbind despre acest mister dice: „de este cineva bolnav între voi, să cheme preoții bisericii și să se róge pentru dînsul ungându'l cu unt de lemn întru numele Domnului și rugăciunea credinței va mântui pre cel bolnav, și-lu va rădica pre dînsul Domnul; și de va fi făcut păcate i-se va ierta lui.“¹⁾ De aici să vede, că misterul

S. Maslu sau Eleoungere, este acel mister divin prin care omul morbos, póte muribund, după cetirea alor 7 rugaciuni și tot atâtea pericópe evangelice și epistole apostolesci intocmite anume spre mângâiere și îmbărbătare, să unge cu sântul oleu asupra cãrșia s'a învocat de 7 eventual 3 preoți darul cel mântuitor al S. Spirit în urma rugăciunilor pióse adresate cãtră D-đeu dobândesce alinarea dorerilor, iertarea păcatelor și mântuire.

„Părinte sânte doctorul sufletelor și al trupurilor nóstre cela ce ai trimis pe unul născut Fiul Těu Domnul nostru Is. Christos să vindece tótă bóla și tótă durerea și de mórte să ne mântuiescă; tãmãduesce și pre robul těu N. N. de neputința sufletescă și trupescă ce-l cuprinde pre dînsul și-lu fă să vieze cu darul Christosului Těu“²⁾ întónă administratorul misterului și unge cu sântul oleu tóte membrele corpului celui bolnav acele membre prin cari legionul păcatelor au aflat intrare la inima lui debilă și frântă acum de mulțimea fărădelegilor. Se rógă apoi pentru marea îndurare și mila lui D-đeu ca să se îndure și să se milostivescă asupra neputinciosului său serv iertându-i tóte păcatele câte le-a comis în vieță ori prin vedere ori prin auđ, prin miros ori pipăit, cu cuvântul, cu cugetul, cu lucrul, cu voie séu fără voie, cu un cuvânt tóte câte ca și un om „portând trup“ a potut păcătui contra lui D-đeu. La aceste și alte rugăciuni³⁾ pline de înălțătoare idei și de mângâiere S-tul Spirit își mai deschide odată isvorul milelor și al darurilor Sale ca să spele și cea din urmă întinăciune a păcatelor ce a mai remas în inimile nóstre sdrobite. Acésta nóuă spălare și curățire a sufletului de macula păcatelor efeptuesce ușurare dá poteri nóue și constanță la lupta de pe urmă și la suferințe. Acest mare dar a S-tului Spirit vindecă radical sufletul de păcate și adese-ori restabilesce chiar sênătatea corpului „celui îmbolnăvit de multe feliuri de păcate și fapte netrebnice.“⁴⁾

Fără indoială dară că mari daruri mântuitoare și sântitoare ale S. Spirit se comunică credincioșilor și prin acest din urmă mister numit S. Maslu său Eleoungere.

Cele șapte mistere a legii nóue într'adevăr sunt tot atâtea canale prin cari se revarsă cele mai mari și bogate daruri asupra credincioșilor din isvorul cel pururea curgător a S-tului Spirit. În cele șapte mistere ne împărtășim noi toți fără deosebire de darul cel sântitor, și mântuitor a S. Spirit în tóte zilele vieții nóstre dela nascere până la mórte. Darul său ne adumbresce la întrarea în vieță, acelaș dar ne întăresce la luptă contra întunerecului și a păcatului, acelaș dar ne arădică ori de câte-ori cădem, acelaș dar ne dá gloria învingerii, acelaș dar mân-

²⁾ Rugăciunea II. dela S. Maslu.

³⁾ Rugăciunea III—VII. dela S. Maslu, veđi Euhologiul.

⁴⁾ Stihirala 4 dela S. Maslu.

¹⁾ Iacob Epistola generală V. 14, 15.

tuire și viața vecinică. Depinde dela noi numai ca înțelegând aceste să ne învrednicim de darurile S. Spirit și câștigându-le odată să le păstrăm spre fericirea și mântuirea noastră.

Cornel Lazar,
preot. r. ort.

Ocupațiunea învățământului în ziua primă de școlă.

Bucuria copiilor de școlă când după un timp mai lung, precum sunt feriile noastre de vară, pot érași se convingă cu pretenii lor cunoscuți. Sunt momente fără griji ce numai lor le compet, și e dulce fericire ce lasă după sine urmele suvenirii.

Primul sosit în școlă e învățătorul; și el așteaptă să-i urmeze: iubiiții săi elevi. Întrările urmază pe încetul, de se umple școlă; ér învățătorul îi întimpină pre toți vesel și afabil, că e consciu de împlinirea chemării sale. Cei mai mulți vin și se îndreptă toți spre băncele ce le-a părăsit în anul trecut școlastic, în speranță că vor avangia. Dar acum se vîd și alți copii mai mici și necunoscuți: sunt micuții nostri începători. Singura lor mângăere: ici-colea sgugulirea cutăruia părinte pré iubitoriu, ce singur și-a adus pruncuțul la școlă; dar și acesta trebuie să dispară preste puțin — prea de timpuriu . . .

Străin e învățătorul și străini micuții lui începători; vor să se familiarizeze cu timpul că n'au ce face. Legea pedepsește forțe cu asprime pe părinți, în loc de copii. Învățătorul dă meru în țelină, că vine secerișul și se cer mănunchii — fructele adunate. Dilele trec și în urma lor vin anii; astfel se formează periodul cel de 6 ani în permanența școlii.

Și perii cei cărunți trebuiau se fie tineri. Să învățăm dela bătrâni că ne prinde bine!

Ocupațiunea învățătorului în ziua primă de școlă ar puté fi: 1. coatingerea lui cu începătorii; 2. întreținerea cu toți elevii; 3. permutarea elevilor în bance și împărțirea lor în clase; 4. cetirea catalogului de școlă; rostirea rugăciunilor de școlă; 6. espunerea uneltelor de învățământ; și 7. ocupațiuni și lecțiuni.

1. Coatingerea învățătorului cu începătorii.

Învățătorul se apropie de începători cu dragoste și iubire, spunédu-le: că se bucură de venirea lor. Și arată, că mai sunt și alții copii cu dênșii, și că acestia vin aici numai pentru lucruri frumoșe, ce și ei le pot avé. Li va arăta locul unde se stee și de unde érași pot eși, când va fi de lipsă. Va căuta să-i cunoscă după nume și-i va întreba de părinți, frați și alți cunoscuți ect. Abia câte un răspuns ne dau asemenea micuți. E abia începutul, apoi greu e asemenea început. Tăcuți, tăcuți și ici-colea numai pre sub gene privesc unii micuți asupra mișcărilor noastre. E frica lor de „dascălul“ importată dela părinți. Astfel o pățesc copii cei petulanți

cari nu voesc a împlini voia părinților lor! Dar, venind la școlă, nu vă temeți de învățătorii vostri — micuților școlari! căci ei vă voesc numai binele, vă iubesc și vă dau învățăturile frumoșe. Ascultați de părinți și de învățătorii vostri, și atunci veți fi tot mai iubiți, binecuvénțați de dênșii și fericiiți!

Învățătorii cei vechi mai sciau și de „tupto-tuptio“ ori falanga la picioré; éra noi, actualii, în poterea legilor școlare abia cu câte o mică înfruntare, s'au în casuri mai extreme cu arestarea elevului culpabil pe 1 óră în banca lui și la lumina țilei. Elevul arestat capătă o ocupațiune. Dar învățătorul unde trebuie se petreacă pe acel timp? căci legea nu ne spune.

Din schintei mici se pot face altele mai mari, până când pericolul e ajuns. Să stingem schinteile ca să nu devină flacări! Căci dacă din convingere și cu temeu am întreprins asemenea mészuri coercitive față de elev pe atunci trebuie să ne interesăm și de îndreptarea lui, din însași ocupațiunea ce i-am dat spre resolvire, stând în imediata lui apropiere; și încă cu 1 óră mai mult preste timpul ce ni este obligat de școlă. Munca noastră de învățători cere abnegațiuni mari și sacrificii. Noi să nu ne dăm din cale dacă am sporit timpul de școlă cu 1 óră mai mult, căci atunci ródele ostenelelor noastre vor fi tot mai multămitóre și am sporit numărul lor!

2. Întreținerea învățătorului cu toți elevii.

Învățătorul e tată, ér elevii săi fii sufletesci. De părinții buni fii lor vin și se apropie cu drag; și atunci ei merg în calea virtuților bune, pe calea de iubire a părinților lor. Mlădițele de școlă se răsădesc din grădina familiei. Din școlă ele trec în o altă grădină mai mare — în grădina vieții, când crengile lor au se dee și róddă. O grădină frumoșă laudă și vrednicia grădinariului. Învățătorul e un grădinariu ce trebuie se aibă lângă sine farul luminos; căci în lipsa de far au condus tinerimea pe alte căi — spre limanuri pierdute.

Deci, învățătorul va spune elevilor sei: cum trebuie să se porțe ei în și afară de școlă? ce trebuie se facă ei pe totă ziua? și să li numiască scopul venirii lor la școlă.

3. Cetirea catalogului de școlă.

Învățătorul ceteșce catalogul său de școlă și constată numărul celor prezenți și absenți.

Nici vorbirile frumoșe a-le preotului rostite în s. biserică, nici voința laudabilă a învățătorului, dar nici asprimea legii nu i-au îndreptat pe unii părinți.

E veacul luminilor și ei caută veacuri înapoi.

Ochi au acei părinți, dar ochii lor duc în rătăcire și în nopțile cele amari. Să-i tređim și să li aprindem tot mai multe făclii, ca să-i reade calea!

Ce vom face dară față de acei părinți cari nu voesc să-și trimită pruncii la școlă? Se-i arétăm la locurile competente? Óre până atunci nu vom fi tot

noi cei păgubiți? Căci până când se fac admonițiile prime și se pedepsesc părinții, noi am pierdut dela școlă o samă de elevi. Să ne folosim dară și de alte mijloce, și adevă: să mai dăm puțin și dincolo de lege cercetând noi înșine pe respectivii părinți, cu svatul și îndemnările pentru trimiterea pruncilor lor la școlă; și atunci eată mă prind: am scăpat pe acei părinți și de admoniții și de pedepse, am cruțat banul lor ce și așa nu prea ajunge, érá noi am câștigat o samă de elevi la școlă.

Se luptăm tot înainte iubiți colegi învățatori, căci chemarea noastră muncă multă cere!

4. Permutarea elevilor în bance și împărțirea lor în clase.

O nespună bucurie simt băeții nostri de școlă dacă ei pot să devină în alte' bance tot mai înaintate, ce le părăsiră antecesorii lor; căci așa e: toți ar voi să fie mari. Oho, băeți! Avangăriile în școlă nu se fac numai după plac, ci după morit și prin sirguință. — Noi luăm în considerațiune clasele de învățământ la care aparțin elevii, apoi structura acestora și înălțimea bancelor în care voim să-i permutăm.

Trecerea la alte clase se face pornind directe dela clasele ce le-am avut împărțite în anul trecut școlastic.

E mai greu pentru cei relegați tot la una și aceeași clasă, căci pentru minte noi nu avem tolceră anumite, ci singură e vorba și voința învățatorului. De cei neglijenți ori târșii la minte ne vom interesa cât mai dinadins, ca și ei să țină pas de recerintele școlii, de dorințele ce le au părinții în rândul bunelor sporiri.

5. Rostirea rugăciunilor de școlă.

Învățătorul stă postat în fața elevilor sei, în mijlocul școlii. Va esplica însemnatatea s. cruci și a rugăciunilor ce se fac, atât pentru evlavia noastră creștină, cât și ca să ne putem apropia tot mai mult de unul și adevăratul D-șeu.

Cu învățătorul împreună își fac și elevii s. cruce, rostind în cor rugăciunile de școlă. Semnul s. cruci trebuie să se facă cu receruta cuviință; érá rugăciunile de școlă se rostesc chiar, prin accenturi bine întonate și la înțeleș. E mai bine a nu sminti de cât a îndrepta smintele; ér smintele când se fac trebuie să se facă cu coreșe la bună vreme.

6. Espunerea uneltelor de învățământ.

Învățătorul va aminti elevilor sei, că ei au lipsă și de unele unelte la aflarea și cunoșcerea învățământului, care sunt: cărțile de cetire, tăblița de scris, penele, cerusele, caetele s. a.; apoi că toate acestea trebuie procurate din banii părinților lor. Pentru cei sêraci ne spune legea că ce trebuie se facem, căci avem comitete parochiali și comisiuni școlare. Tocmai am înțeleș de la un învățătoriu tiner, că dênșul se fie ținut în anul trecut o representațiune frumôsă despre „Nascerea lui Isus Christos,” chiar în folosul copiilor de școlă sêraci și lipsiți de cărți. E un început bun și demn de imitat.

7. Ocupațiuni și lecțiuni.

Pe începători îi inițiam puțin a cunoșce unele obiecte de școlă, precum: banca, masa, scaunul, tabla, creta s. a. Celor din clasa a 2 li dăm se ni arete: forma, însușirile și folosul obiectelor de școlă; se le scie compara și deosebi unele de altele. Li mai dăm ocupațiuni din scriere, cetire și socôta mentală.

Trecem la clasele mai superioare, dela 3—6 clasă, și ne ocupăm de s. rugăciuni și religiune, de cetire, scriere, socôta ș. a. Se dau elevilor lecțiuni și ocupațiuni pe ôrele p. m.

În fine întonăm în cor câte o cântare bisericescă și națională, și cu acésta cred că am terminat prelegerile în ôrele de diminetă în ziua primă de școlă.

Eu las și rog pre stim. Dni învățatori să-și espună și ei vederile din al lor punct de mâncar, și atunci cu permisiunea onorab. redacțiunii voi mai și continua, începând cu ôrele p. m. în ziua primă de școlă.

Izvin, 1 Septemvre 1897.

Ioan Mateica,
învățător.

D I V E R S E.

* *Reunitunea învățătorilor gr. or. român* din protopresviteratele din drépta Murășului, aparținător la jurisdicțiunea Consistoriului din Arad s'a întrunit în adunare generală straordinară pentru a-se constitui conform statutelor noué aprobate de înaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică.

La ôrele 10 învățătorii adunați au participat la servițiul divin, oficiat în biserica catedrală de protosincelul Augustin Hamșea și preoții-învățatori: Teodor Stan din Văsóia și Ioan Bozgan din Mandruloc. Cu acésta ocaziune s'a oficiat și un parastas pentru fericiții întru aducere aminte bărbați, cari în trecut au luptat pentru înființarea și promovarea învățământului confesional în eparchia Aradului. La finea parastasului pâr. A. Hamșea a ținut o cuvântare, în carea espuse înliniamente generale momentele mai însemnate din viața bărbaților, cari în trecut s'au distins întru promovarea învățământului confesional în eparchia noastră.

La ôrele 11 s'a deschis adunarea prin presidentul, d-lu Teodor Ceonțea, și s'a proces la constituire. Alegera s'a întemplat cu unanimitate sub presidiul d-lui Florian Popovicu. Aleși au fost: Președinte: Teodor Ceonțea, vice-președ.: Nicolau Ștef, secretar I: Ios. Moldovanu, secretar II: Ioan Vancu, cassar: Iuliu Groșoreanu, bibliotecar: Mihai Olteanu, controlor: Petru Vancu. — Membri în comitet: Ioan Efticiu, Ioan Voluntir, Alexiu Doboș, Demetriu Roman, Iuliu Butariu, Nicolau Boșcaiu, Mihai Vidu, Dimitriu Popovicu Cuvin, Florian Popovicu Ceaba, Augustin Boșoc Szt-Ana, Vasiliu Socia Buteni, Ioan Roman Șeitin.

* *Pentru religiositatea în școlă elementară.* În Austria d'un timp încóce autoritățile școlare sunt cu deosebită priveghiare asupra ținutei religioșe a învățătorilor. Diá lipsă de religiositate în zilele din urmă s'a întemplat, că în Viena au fost dimiși din funcțiune mai mulți învățatori; și interpelat fiind primariul orășenesc asupra acesteia împrejurări a dechiarat în ședința senatului orășenesc, că acei învățatori au fost dimiși din funcțiune din motivul, că autoritatea școlară nu a potut

deplinirea căruia prin acesta se escrie concurs cu termin de alegere pe **Duminecă din 5/17 Octomvre a. c.**

Salariul anual se cuprinde în bani gata 200 fl., pentru conferință deca o cercetază 10 fl., scriptaristică 5 fl., curatoratul școlii 10 fl. În natura 15 meți grâu în preț mediu 45 fl., 15 meți cucuruz în preț de 30 fl., 2 jugere livada în preț de 25 fl., cvartir liber și grădină, intra- și estravilana și 6 lemne pentru încălzirea școlii de învățământ și învățătoriu

Doritori de a ocupa acest post sunt avisați recursele lor adjuicate cu testimoniu de cualificațiune și din limba magiară a-le substerne comitetului parochial din Remetea-Lunca la adresa M. On. Domn Adam Rosa paroch inspector școlar în Leucusesciu posta Betlenháza, comitatul Carasiu-Severin, până în ajunul alegeri.

Conducători de chor vor fi preferiți, alegândul după un an de proba va deveni întarit definitiv.

Dat ca mai sus.

Comitetul parochial.

Cu înțelegere: **ADAM ROSA**, m. p. inspector școlar.

Pentru indeplinirea stațiunii învățătoresci **Varaseni-Copăceni**, conform decisiunii comitetului parochial, prin acesta se escrie concurs cu termin de alegere pe **(28 Sept.) 10 Oct. a. c.**

Emolumintele sunt: De la Varaseni bani gata 60 fl., 12 cub. bucate în preț de 72 fl., 6 stângeni de lemne în preț de 48 fl. Stolele cantorale preste tot 20 fl., 2 mesuri de păsulă 3 fl., folosul din grădină școlii 7 fl.

De la filia Copăceni bani gata 30 fl., 6 cubule bucate 30 fl., 3 stângeni de lemne 18 fl., din stole cantorale 12 fl. — De tot 300 fl.

Recurenții au a-și trimitte petițiile lor comitetului parochial din Varaseni la adresa protopresbiterului **Elia Moza** în **Robogány**, adnecșând, la petițiune conform Stat. Org. Testimoniu de cualificație și din limba magiara. Atestat de conduită de pân'aci, și estras de botez, se îndreptățesc recurenții a-se presenta la biserica până la ziua alegerii spre a-și arata desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului și sinodului parochial din Varaseni, ținută la **17/29 August 1897.**

Comitetul parochial.

Terențiu Moga, m. p.

presidele com. paroch.

Pasc Costin, m. p.

notar ad hoc, com. par.

Am vădūt: **ELIA MOGA**, m. p. protopresbiter.

Pentru indeplinirea stațiunii învățătoresci din comuna **Tagadau**, inspectoratul **Beliu**, se publică concurs cu termin de alegere pe ziua de **21 Septemvre 1897.**

Salariul este: 300 fl.; venitele cantorale și locuință cu grădină de legumi.

Concurenții au a-și adresa suplicele lor comitetului parochial și a-le trimitte subscrișului în **F. Giriș (F.-Györös p. Tenke)** până în **20 Septemvre v. a. c.**, er până la ziua alegerii în cutare Duminecă ori sərbătore au a-sé presenta la sf. biserica, pentru a-și dovedi desteritatea în tipic și cântare.

Din încredințarea comitet. par. **PETRU SERBU**, m. p. adm. ppsc.

Pentru ocuparea stațiunii învățătoresci din comuna **Petigd**, inspectoratul **Beliu**, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **14/16 Septemvre a. c.**

Emolumintele sunt: în bani 114 fl., 11 cubule și 3 măsuri grâu à 6 fl. 67 fl. 50 cr.; 12 cubule cucuruz à 4 fl. 48 fl.; ajutor de 60 fl. sperativ dela stat și cantoratul 30 fl., cortel cu grădină de legumi.

Cei cari doresc a reflecta la acest post învățătoresc

concursurile lor, adresate comitetului parochial, au a și-le înainta suberisului în **F. Giriș (F.-Györös p. Tenke)**, având în cutare Duminecă ori sərbătore până la alegere a sé presenta la sf. biserica, spre a-și arata desteritatea în tipic și cântări.

În conțelegere cu comitet. par. **PETRU SERBU**, adm. protopopesc.

Devenind vacant postul de învățator în comuna **Pe-cica-română** prin mórtea învățătorului **George Gebeleş**, dela școla de nou edificată în drumul de țără **Arad-Segedin**, cu clasele I II și III și cu caracter confesional gr. or. român, — prin acesta se escrie concurs cu termin de alegere pe **28 Septemvre a. c. st. v.**

Emolumintele sunt; 1) în bani gata 300 fl.; 2) 1½ jugere pământ arătoriu clasificat numit trifoisce sub vii în valóre de arândă 30 fl.; 3) lemne 20 metri tari, séu în bani 50 fl. din care se încăldește și școla. 4) pentru mēturatul și încălđitul școlii 20 fl.; 5) pentru conferință 10 fl.; 6) cu-artir în natură cu 2 chilii și 1 antișambru frumos, tindă, cămară, podrum și 2 grădini mari de legumi și de pomi în valóre de 40 fl. de tot 450 fl. v. a. și cvartir.

Doritorii de a ocupa acest post împreunat cu cantoratul, sunt poftiți a-și trāmite recursele instruite conform legii și cu testimoniu de cualificațiune la adresa protopresbiterului inspect. **Moise Bocșan** în **Arad** până la **26 Sept. a. c. st. v.** Învēțătoriu ales numai după jumătate an are a folosi salariul acesta, până atunci după cum va satori comitetul, pentru-că până atunci folosese vėduva rēpausatului învățătoriu.

Din ședința comitetului paroch. ținută la **24 August 5 Sept. 1897.**

Alexa Igrışan, m. p.

președ. com.t paroch.

Ioan Ieftaci, m. p.

not. comit. paroch.

Pentru indeplinirea postului învățătoresc din **Agrış-Cumăreșci-Botfeiu** inspectoratul **Beliu**, se escrie concurs cu termin de alegere pentru ziua de **21 Septemvre v. 1897.**

Dotățiunea în bani naturalie cu sperativul ajutoriu de stat de 60 fl. și venitele cantorale este de 300 fl., locuință cu grădină de legumi.

Concurenții până în ziua alegerii au a-sé presenta la st. biserica din **Agrış** în cutare Duminecă ori sərbătore, spre a-și dovedi priceperea în tipic și cântări, er suplicele adresate comitet. parochial până în **20 Septemvre v.** au a-le trimitte subscrișului în **F.-Giriș. (F.-Györös, p. Tenke.)**

În conțelegere cu com. par. **PETRU SERBU**, m. p. adm. ppsc.

În urmarea noiei ordinațiuni a **Venerabilului Consistoriu Oradan** din **12/24 Aug. a. c. Nro 1160**, și la cererea espressă a comitetului parochial din **Sânt-Mărtin B**, pentru stațiunea învățătorescă **Sânt-Mărtin B**, inspectoratul **Beiușului**, se publică de nou concurs cu termin de alegere pe **21 Septemvre (3 Octomvre) a. c.**

Emolumentele legate de acest post constau din următoarele;

1) În bani numerari 101 fl.; 2) Dece cub. bucate 1½ grâu, 1½ cucuruz à 5 fl. 50 fl.; 3) Dece metri lemne à 2 fl. 20 fl.; 4) Șaptezeci zile de lucru cu mâna 35 fl.; 5) Folosirea pământului învățătoresc parte arător, parte fēnaț și pășunat de 8 cub. à 10 fl. 80 fl.; se observă aci că pământul de sub întrebare fiind deja arendat până la tōmna anului 1898, numai atunci il-va puté

lua în folosință alesul învățător, ér până atunci va primi prețul de 80 fl.; 6) Șaptezece porțiuni de paie à 10 cr. 7 fl.; 7) Venitele și accidențiile cantorale 7 fl.; 8) Un cubul de fasole 6 fl.; de tot 306 fl.;

Csntribuțiunea pământului are a-i solvi alesul învățătoriu.

Recurenții să-și substérnă petițiile ppresbiterului Elia Moga. în Robogány, la care au a adnexa: testimoniu de cualificații și din limba magiară, Estras de botez, atestat despre conduita de până aici, ér până la ziua alegerii au a-se presenta la biserica din S.-Mărtin spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

Demetriu Selistean, m. p.
preot.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, protopresbiterul Beiușului.

—□—

Se escrie concurs pentru depinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școla confesională inferiôră din Giroc, (inspectoratul Timișorii) cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.”

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 150 fl. 2) 40 chible de grâu în natură; 3) 10 stg. de lemne din cari este a-se încălđi și sala de învățământ = 90 fl.; 4) pentru conferințe 10 fl.; 5) pentru scripturistică 10 fl.; 6) cortel liber cu 2 chilii, cuină, câmară și grajd pentru vite; 7) grădină intra și estravilan, după care alesul învățător are să supôrte sarcinile publice; 8) dela înmormântări unde va fi poftit 1 corônă.

Reflectanții au să-și substérnă recursele provêdute cu testimoniu de cualificațiune și limba magiară, adresate comitetului parochial din Giroc, Prea On. Domn ppresbiter și inspector de școle Dr. Tr. Putici în Timișóra (Fabrik). Competenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial din Giroc, ținută în 17/29 August 1897.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresbiteral: Dr. TR. PUTICI, m. p., inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățătoriu dela școla poporală din comuna filia Halalis aparținătore la parochia matră Soborșin din protopresbiteratul Radnei „sê eserie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 253 fl.; 2) pentru lemne din care are a se încălđi și sala de învățământ 49 fl.; 3) pausal pentru conferințele învățătoresci 12 fl.; 4) pausal pentru scripturistică 5 fl.; 5) pentru curatorit 8 fl.; de tot: 327 fl.; 6) cortel liber cu grădină.

Recursele ajustate cu testimoniu de cualificațiunea prescrisă sunt a se adresa la comitetul parochial din Soborșin și a se trimite la părintele protopop subscris în Maria-Radna.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Prin Înaltul decis consistorial, dtto 12/24 Aug. a. c. Nr. 4469 ex. 1897. decretându-se imbinarea postului preoțesc cu cel învățătoresc, în parochia Groș, — dreptaceea se publică concurs pentru îndeplinirea postului preo-

țesc-învățtoresc din parochia Groș, protopresbiteratul Lipovei, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia Biserica și Școla.

Emolumentele împreunate cu acest post preoțesc-învățtoresc, sunt:

1) Emolumentele împreunate cu postul preoțesc: a) Una sessiune parochială; b) Birul și ștola usuată; c) Un plaț parochial.

2) Emolumentele împreunate cu postul învățătoresc: a) În bani gata: 182 fl. b) În naturale 60 măsuru cucuruz sfărâmat, c) 4 lanțe de pământ estravilan.; d) 8 stânjini de lemne și anume: 4 stânjini pentru preotul-învățtor și 4 stânjini pentru încălđirea salei de învățământ.; e) Pentru conferință și scripturistică 8 fl. v. a.; f) Cuartir liber în edificiul școlar, cu o grădină de 3/4 jughere.

Recurenții, cari doresc a ocupă acest post de preot-învățtor sunt avisafi, că recursele lor instruite conform dispusețiunilor în vigóre, ajustate cu documentele de cualificațiune pentru preot și învățător, și adresate comitetului parochial din Groș, se-le subscérnă subscrisului protopop în Lipova (B.-Lippa) până la terminul susindicat; precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sîta biserică din Groș, pentru a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Groș, în 19/31 August 1897.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopop.

—□—

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pe basa decisului sinodului parochial din Chelmac sê escrie concurs pentru repararea bisericei, spre care scop se va țene licitațiune minuendă în școla din Chelmac Joi în 11/23 Septemvre la 2 ôre după amêdi.

Specificarea speselor, precum și condițiunile pentru reparare sê pot vedea la oficiul parochial în Chelmac.

Comitetul parochial își rezervă dreptul de a sê pronunța asupra ofertelor după licitațiune.

Doritorii de e îndeplini reperatura, au se se presente la licitațiune cu vadiul de 10% dela prețul esclamării, care e 911 fl. 90 cr.

Chelmac la 30 August 1897.

Comitetul parochial.

—□—

Pe basa rezoluțiunei Venerabilului Consistoriu eparochial dato 28 August a. c Nr-ul 4842/1897, prin acêsta sê escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea a-tei biserici din Hodoni, (protopresbiteratul Timișorii). Preliminarul de spese, precum și condițiunile de renovare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. rom. din Hodoni. Prețul de esclamare este stabilit în suma de 650 fl. Reflectanții vor avé să depună vadiul de 10%. Comitetul fei rezervă dreptul de a-se pronunța asupra ofertelor după licitațiunea efectuită. Terminul de licitare este fixat pe ziua de 14/26 Septemvre a. c. la ôrele 10 a. m., în școla confesională din Hodoni.

Dat din ședința ținută în Hodoni, la 3/15 Septemvre 1897.

Comitetul parochial.

Cu consensul p-presb. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—